

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” TE 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARITIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorități și Societăți lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 96 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 18 Decembrie 1943

Anul 106

O primejdie națională

de I. Bozdog

Citesc și recitesc Moțiunea votată cu unanimitate la 5 Dec. a. c., de reprezentanții organelor sanitare și ocrotire, ai bisericilor naționale, administrației și educației, din orașul și județul Făgăraș — și nu-mi vine să cred ochilor. Totuși mă bucur că d-l prof. universitar din Cluj Dr. Gh. Popovici a putut sghidul conștiințele conștilinților din acest județ și, prin moțiunea lor, are sfâșietorul merit de a ridica problema denatalității crescânde și a mortalității infantile la rangul unei mari și fundamentale probleme de stat.

Târta noastră, temută de dușmanii noștri seculari în trecut, a stat și în puternicul nostru potențial de natalitate, care, pe lângă toată vitregia timpurilor și răutatea oamenilor a fost mereu esențială și ascendentă. Azi, problema denatalității crescânde la noi este un fenomen social acut, care se adâncește și cuprinde tot mai multe ținuturi. Singurii populația săsească și șvabească prezintă o ameliorare tot mai accentuată atât ca reducere a natalității, cât și ca nivel coborât de mortalitate infantilă, din cauza mijloacelor energice luate de populația germană și lipsa la Români. La acestea se adaugă — după spusele d-lui prof. Popovici — și enormele jertfe pe care populația românească le aduce în acest războiu, mult superioare și până aci celor aduse de neamurile conlocuitoare.

Natalitatea în județ și cu deosebire în orașul Făgăraș este la un nivel înspăimântător de redus — se spune în p. I din Moțiune. Mortalitatea infantilă este ca tendință de nouă creștere. În județele învecinate (Sibiu, Brașov, Târnava mare) situația aparent mai bună este favorabilă populației germane și tot atât de tristă pentru noi. La fel de îngrijorătoare este situația în județele cu populație covârșitoare românească: Alba, Hunedoara, Târnava mică, Turda.

Această situație întrece pe cea din Banat, de unde a plecat primejdia și unde populația s'a redresat, datorită măsurilor energice luate. Această sumbră perspectivă se profilează și asupra Olteniei și peste toate regiunile muntoase ale țării, adică asupra celor mai vechi și băstinașe ținuturi românești.

Aceste realități, pe care conducerea țării le combate din răspuțeri, ne impun obligația de conștiință tuturor, care susținem că avem la inimă cauza neamului.

Nu poate rămânea indiferent și inactiv nimeni în fața semnului de alarmă trimis țării din cetatea lu Negru Vodă.

Rândurile voințelor descălecatărilor au plecat de acolo unde azi vermenii pieririi își arată colții distrugători de neam.

Să gândim și să acționăm repede și după un plan unitar bine chibzuit, căci altfel vom fi înnoșiți înșine de complicitate la slăbirea temelțiilor neamului.

SĂ NU ZĂPĂCIM NAȚIA

de
Ion Colan

Nu văd niciun pericol câtă vreme toți vorbim o singură limbă, toți ne închinăm la un singur altar, toți luptăm, umăr la umăr, pentru aceeași cauză.

Dezastrul urmează de-abia când duhul vrajbei pătrunde în suflete. Nicolae Iorga a spus o vorbă, grea de adevăr: Acolo unde este steagul țării, acolo e țara, iar cine merge în direcție opusă, e un trădător.

Cam așa vorbea Nicolae Iorga atunci și cuvintele lui ne-au dus într-o Moldovă sărăcită, ne-su înghesuit în câteva județe de chinuță vieață, unde nici în clipele cele mai grele n'am încetat să credem că va fi așa cum idealul ne îndemna să vizăm.

Și așa a fost.

Numai credința unitară a putut face ca după pacea dela Buftea, din care ieșiserăm cu granițele cumplite schilodite, o armată să fie refăcută cu entuziasmul inițial, să treacă din nou Carpații, să frângă linia Tisei unde bandele lui Bela Kuhn — lipsite de ideal — încercau o disperată rezistență și să intrăm în Budapesta, noi, cei sufocați o vreme în spațiul strănut al Moldovei lui Ștefan.

Nu, să nu zăpăcim nația cu alte visuri.

Să nu-i deschidem orizontul altor idealuri, la care s'ar putea

ajunge fie și cu sacrificii minime, să nu încercăm a rupe solidaritatea atât de necesară vremurilor, prin acțiuni personale.

Ce este de spus să se spună acolo unde trebuie, hotărârile să se ia acolo unde trebuie, dar să nu se facă din păreriile indivizilor material de propagandă, pentru că una este gândul cuminte și cu durere pentru durerile țării ale omului ce se simte dator să-și spună cuvântul în clipe de cumpăna pentru neam, și alta ce înțelege ulița fără răspundere. Nici măcar în cerc intim îngrijorările omului de stat nu-i permis să fie oftate, pentru că suspinul din cerc restrâns are ecou în cerc larg, străbate în stradă, complet diformat, iar câștigul pentru țară e tragic.

Oamenii, care prin situația lor actuală sau prin trecutul lor de luptători simt povara care-i apasă, au obligația să se consfătuiască, să-și formuleze punctele de vedere, să-și repartizeze roluri și răspunderi, dar tot așa de mult au datoria să oprească orice propagandă menită a crea ceea ce numim popularitate, tocmai fiindcă ei, mai bine decât oricine, au gustat din amarul pahar al popularității.

În vremuri de războiu nu partidul urmează pe omul de azi sau de mâine, ci țara, țara întregă. Acest adevăr elementar ar trebui să se priceapă.

Fiecare, doar, suntem îndemnați a cânti împotriva unui fapt, contra unui om. Dar dacă mor în noi toate aceste îndemnuri, dacă strivim din fașă orice porfărie ce fatal ne-ar duce la desbinare, o facem pentru că n' am dăm bine seama, că peste nemulțumirile și păreriile noastre străjuie chipul însângerat al pământului românesc.

Unitatea etnică nu poate fi realizată prin fărâmițare ideologică. „Unire'n cuget și'n simțiri” — asta ne trebuie, iar nu partizani.

Că dacă cineva astăzi își poate recruta partizani, mâine va avea poftă și altul să-i aibă, poimâne altul, și nu va fi lege care să oprească recrutarea. Consecințele le știm, le simțim și azi.

Minunatul exemplu oferit de țară până acum să nu-l întărecăm prin acțiuni de desbinare, ale căror urmări nu pot fi decât opuse intenției oamenilor de bine.

Căci am vrea să fim limpede înțeleși: Nu gândurile de buzi patrioți ale celor în cauză ne îndemna să scriem așa, ci ecoul pe care ele îl produc în uliță. Între ceea ce spune omul de stat îngrijorat de soarta țării, și ceea ce pricepe insul din vorbele acestuia, augumentate de venicii bine informați, e o distanță care ne-ar putea asvârli în haos.

Destrămarea duce la orice, numai la bine nu.

Solidaritatea poate suporta unele sacrificii, dar final tot răzbește spre izbândă.

O veche înțelepciune, culeasă din literatura sausală, spune:

De țara unde nu-i stăpân
Să fugi, ori care-ți este casa —
Dar unde sunt stăpâni mai mulți,
Fugi mai ales de țara asta.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Regina se roagă

de Emanoil Bocuța

La castelul dela Bran, care este cel mai frumos burg medieval din întreg răsăritul, ridicat ca o poartă de piatră și ca un zăvor de fier în calea Cumanilor și a noastră, se află la catul cel mai de sus un balcon. Meșterul zidar al acestei minuni arhitectonice nu ne e cunoscut. Literale gotice de pe tencuială sunt mult mai noi, iar manuscrisele tac. Dar pe meșterul balconului îl știm. Dela Castelul Peleş, unde mâna lui se vede în atâtea locuri, el s'a mutat aici. Acolo trebuise, dintr'o casă de locuit regească, să facă ceva

care să aducă aminte de o cetate și de stăpânitorii de țară îmbrăcați în armură de odinioară, pe când dincoace i se cerea să scoată, dintr'un cuib de stâncă și de grinzii nestrujite, un adăpost de vară, cu odăi de primire și cu iatacuri calde, cu sufragerii jumătate afară și cu săli de muzică pline de Beethoven. Castelul Peleş era pentru un bărbat aspru și dintr'o bucată; Castelul Bran pentru o femeie zămbitoare și mlădioasă. Nicăiri nu-l puteam găsi mai bine pe acel bărbat decât într'o asemenea clădire întinsă în lături, strâns

legată de pământ, orizontală, și nicăieri pe cea femeie decât în ceaștălata clădire, un vârf de zidărie pus pe un vârf de munte, avântat spre cer, verticală.

Meșterul cel nou se chiamă Lieman. El a avut să deslege la Bran această problemă grea întru toate, a spiritualizării unei case, care fusese zidită cu totul cu alte scopuri și în timpuri cu totul deosebite de ale noastre. Trupul rămânea cel de atunci, pe când sufletul urma să fie cel de astăzi. A ieșit în cele din urmă această construcție ciudată și fără pereche în România, prin care treci năvălit de două fermece deodată, unul cel de demult, viu încă numai în cărți și cu un che-nar în culori caligrafiate de călugări, iar cel de al doilea, din zilele noastre, ascuțit și lumesc, nu stil al unei vremi ci pecete a unei personalități. Castelul gotic îl primeai așa cum era dat, pe când Castelul Reginei Maria te stârnește să gândești și uneori să-l vrei altfel, nu pentru că ar putea să fie mai bine, dar pentru că-ți dai seama că a ieșit

INSTANTANEE

Un hoj galant

O cunoștință a mea îmi povestește un caz, care ilustrează că înainte cu trei pături de veac sau un veac aveau și hoji o oarecare cinste și delicatețe, pe care n-o mai au în zilele noastre nici chiar păgubașii.

O mătușă a ei, contesa Sibylle T. locuia într'un oraș din Germania, singuratică, numai cu servitorii. Era bogată și nu tocmai bătrână. Într-o noapte târziu, auzi un șgomot domol la geamul ei dela parter, după care sticla ferestrei se îndepărtă, tălătat fiind cu grijă și un bărbat volnic, respingător ca înfățișare, într'un costum sărăcăcios își făcu apariția în odăie.

"Nu țipa madame, că te-ar costa viața. Eu am venit să-mi împrumut niște parale. Știu că ai în saltar șasezeci de mil de mărci și bijuterii în valoare de circa 22 mil. Te rog să mi le împrumut și-ți dau cuvântul meu de onoare că ți le voi restitui când îmi va fi posibil. E nevoie însă de cea mai mare discreție și să nu se știe de această mândurora".

Contesa se ridică împletindu-se, deschise saltarul și-i dete cele cerute fără nicio șovăire. Hojul le primi și-o întrebă: "Știi bine ce sumă de bani ai în pachetul acesta și cât prețesc bijuteriile din casă?"

"Eu știu atât" — răspunse contesa, "că și-am dat tot ce am în casă".

"Mie nu mi-e tot una. Am să număr banii și să prețesc aceste podoabe. Despre rezultat te voi aviza. Acum du-te madame și te culcă. Nu uita discreția".

Contesa nici prin gând nu-l trecea să recurgă la ajutorul polițienesc; poate și-ar fi primit lucrurile înapoi. A fost bucuroasă c'a scăpat cu zile.

Au trecut câteva săptămâni. Într-o noapte, o piatră aruncată prin geam a făcut-o să tresară. Cum însă totul s'a liniștit apoi, a prins femeia curaj, a coborât din pat și văzu că de piatră era legat un bilețel. Pe acest bilețel sta notată suma exactă a banilor și valoarea bijuteriilor ei. Contesa, ca să scape de săcăliile nocturne ale aceluia om misterios, plecă din oraș în provincie la o prietenă, și mai apoi la una din moștile ei. Aici a avut liniște un an. Într-o noapte târziu, ca și pentru întâia oară, omul ciudat, purtând același costum, se strecură tot pe aceeași cale în odăia ei de dormit. "Iertați-mă madame că vă deranjez. Am venit să vă aduc ceva din datorie. Urmează și restul mai târziu. Să n'aveți nicio grijă. Numai tăcere, vă rog."

După plecarea lui contesa numără banii. Era exact suma jumătate. Ar fi fost mai bucuroasă să se fi dus cu banii și cu bijuteriile ei, numai să-i dea pace, să nu-i mai turbure nopțile cu apariția lui nesuferită. Incepuse acum biata femeie să se teamă și de umbra ei.

De aceea și-a făcut într-o zi bagajele și-a plecat în Italia; un refugiu sigur într'unul din orașele scaldate de soare, fără să spună nici celor mai intimi ai ei spre care parte de lume se

Cronica literară

CAIUS C. BREDICEANU: Războiul de cruzieră Tipografia Veștemean. Sibiu 1943,

de Aurel Marin

O carte de război, obiectivă, cu întâmplările privite în perspectiva timpului, deoarece este vorba de trecutul războiului mondial și de fapte la care autorul n'a participat.

Ni se prezintă o imagine a luptei duse de o parte din vasele germane, pe întinsul oceanelor, în așa zisul război de cruzieră, războiul vaselor izolate ce îndeplineau funcția mai mult de vase-corsari.

Intr'adevăr, cele mai multe și mai sigure victime erau navele comerciale sau de tonaj mic inamice, luate în primire cu focul tunurilor și silite să se predea.

Există o viață de sbucium dramatic a echipajelor acestora plecate în jocul aventurii și al morții dar animate, în cel mai înalt grad, de simțul iubirii de patrie. Și ce interesant de observat cât de capricioasă este soarta vaselor de război, ca și a oamenilor.

Un singur exemplu:

Crucișetorul Karlsruhe, care scufundase 17 vase comerciale cu un total de 75.000 de tone, dispăre din cauza unui accident banal: o explozie a unui cazan.

Incetul cu incetul, furat de lectura cărții, uiji că un crucișetor se cheamă Kronprinz Wilhelm sau Cap Trafalgar sau altfel, urmărind desfășurarea acțiunilor de mare temeritate, de asperități supraomenești, de încordări de voințe, de caractere tari.

Redarea luptelor nu este făcută prin mijloace literare ci aproape în stil de comunicat din care se desprinde totuși limpede tendința autorului de a sintetiza.

îndreaptă. Și aci a trăit liniștit un an. Locuia la etaj, când într-o noapte, după sistemul cunoscut, omul de care se temea, de groaza căruia fugise din țară, apare tacticos în pervazul ferestrei, coboară în odăie și îndreptându-se spre ea îi întinde zămbind un pachet. Purta și azi același costum și azea acum, mai mult ca altădată, o apariție supranaturală.

"Madame, vă fac azi ultima vizită. V'am adus tot ce vă datoram, plus mulțumirile mele, că grație bunătății, dar mai ales discreției a-voastră, onoarea mea a fost salvată. Primiți și semnul acesta de recunoștință". Apoi dispăru ca o umbră.

Contesa de-făcu tremurând unicul pachețel ce i-l dete la urmă și găsi un inel cu un splendid diamant. Sumele primite erau minuțios calculate, n'a lipsit nicio lăscăie din ceea ce luase "împrumut" dela ea.

Ecat. Pitts

Și dacă mai avem încă un regret în urma citirii acestei cărți într'adevăr reconfortante este că nu întâlnim mai des și mai insistent creionate portrete de marinari. În definitiv la ce se rezumă acțiunea unui crucișetor sau altul dacă nu la personalitatea comandantului?

Asemenea portrete nu lipsesc cu desăvârșire dar ele sunt abia în peniță și cu trăsături prea timide, ca bunăoară al viteazului von Luckner care, în treacăt fie zis, ca un al doilea Ulise reținut de Calypso în insula Ogia, fu vizitat în lagăr de soția vestitului trib maori Waikoto, trib care în anii 1860 luptase contra Englezilor, pentru independența sa. Soția șefului îi oferă în dar piatra prețioasă a tribului său, precum și un costum de mare conducător Wai-Tete, distincție deosebită, prin care cel care o primea era considerat ca șef suprem.

Dar tot ca Ulise, von Luckner se întoarce în patrie.

Neurmărind efecte literare, precum se vede foarte bine și din citatele noastre, d-l Caius C. Brediceanu a vrut să ne dea, și a reușit, o carte de informație după date oficiale, juste, în lumina timpului. Asemenea marinari se găsec și aci pe ape și pe mări în lupte izolate de aceeași măreție dramatică.

Muguri

Rănitul

Trec zilele și nopțile mereu,
Și 'n fiecare secundă rana grea
Ca 'ntr'o făclie suflă 'n viața mea,
Pe care-o ține 'n palme Dumnezeu.

Tudor Al. Dan

Spovedanie

Aș vrea să n'am nici suflet nici cuvânt,
Ca ochii tăi s'aprină numai zarea,
Să nu-ți simt urma n'ntorând chemarea
Nici dorul greu să nu știu să-l mai cânt.

Aș vrea să fii din piatră, chip cioplit
Din tot ce-am fost, rămâie-ți mărturie—
Să nu 'nțelegi nicicând de-a fost să fie
Surâsul, pentru tine dăltuit.

Și de-l privi în ochii-mi ce s'au stâns,
Seninu-ți se va frânge 'n Transilvania,
Și Doamne — amară-ți va fi spovedania
Căci n'ai să știi nici pentru cine-am

[plâns...

Rodica Olteanu

din mîntea și din închipuirea unei ființe ca tine și răsfrângere a ei și a unui gust propriu. Când te uiji pe ferestrele din spre curtea închisă dinăuntru te dai speriat îndărăt. Prin firide sunt regi magi de lemn, aduși dela cine știe ce desfacere de catedrală apuseană. Te simți întors cu sute de ani în trecut și ca un erou dintr'un alt sârman Dionis de un nou Eminescu. Regele mag de lemn, ca o făptură dintr'un secol de credință, ar putea să pornească pe pământul foșoarelor spre tine și să vorbească. Fugi atunci pe balconul lui Lieman, singura înnoire și singurul adaus pe care și l-a îngăduit, dar hotărîtor, arhitectul cel nou.

Castelul nu privește spre Transilvania și spre Țara Bârsel, ci spre munte, de unde amenința primejdia. Dela toate aceste văzători, peste care te apleci și dela ferestrele închise nu cu geamuri ci cu adevărate bușeni învârtiți pe o osie la mijloc și lăsând două deschideri la dreapta și la stînga prin punerea pe lat în loc de punerea pe lung,

era pândit de dimineața până noaptea același dușman. Dacă se zărea ceva, podul se lăsa peste șanțuri, tot spre Miază-zi și el, și cavalerii pe cai grei, apărați de plăci de oțel, ieșeau lovindu-se, pe porți. Lieman a avut grijă să lase neschimbate unele din aceste ferestre. Le poți pune în mișcare și acum mecanismul, pe vreun gang de legătură, și te prinzi, când bagi capul prin zid, cu fiorul pe care-l va fi avut pândarul dela 1200 și ceva. Tot acest castel de luptă trebuia întors, ca să se simtă că s'a schimbat într-o casă de locuit, cu fața spre oameni și spre Miază-noapte. O mică ieșitură pe care nu pot sta decât trei ființe alături, zidită deasupra văii și de unde se vede întreagă această vale, cu prăbușitura în câmpie a Pietrei Craialui, de o parte și cu Măgura Codlei la margine, ca un bolovan albastru smuls din ea și dus de-a-rostogol până acolo, împlinește ea singură un asemenea rost. Este ca mecanismul de adineauri care mișcă umplutura de buturugă a ferestrelor de

pe lung pe lat. Lieman a învățat poate dela el. Este balconul lui Lieman. După ce l-a făcut, s'a stins și omul și a plecat spre Praga, de unde ne venise, ca să se odihnească în pământul strămoșesc. Așteptase întâi, ca o slugă de credință, să plece Regina pe care o slujise. Fără ea nu mai avea de ce să rămână. De pe balconul lui îl vedem astăzi în țara în care s'a retras.

Ziua de 1 Decembrie s'a dus. Ne-am amestecat în valurile de lume care s'a adunat în sute și sute de locuri, pe tot cuprinsul țării, ca să-și aducă aminte de ridicarea unui întreg popor, cu hotărîrea să-și facă singur soarta, după ce-și răbdase soarta făcută de alții, timp de o mie și mai mult de ani. Acești alții parcă s'ar gândi să pună din nou la loc trecutul. Dar istoria este ca o apă, care nu urcă îndărăt vales: nu se mai întoarce. O poți cel mult stăvili o clipă până când rupe totul și trece. Aveam însă ca o nemulțumire. Împreună cu toți cei care mai sunt sau nu mai sunt între noi, și le-

PREDICI ÎN PUSTIU

Tăcere sau gălăgie?

D-l prof. I. Petrovici citează, la deschiderea anului universitar, dintr'un adânc cugetător cuvintele: „Dacă vrei să trăiești bine între oameni e mai necesar să-ți ascunzi meritele decât defectele”.

Intr'adevăr, sunt acum trecut de 50 de ani, m'am ocupat mult cu probleme, care tind la desăvârșirea noastră și înfrumusețarea acestei vieți, dar nici azi nu știu să desleg clar controversa: Ce-l mai bine: să faci sau să te manifesti; să ascunzi lumina sub obroc sau s'o pui în văzul tuturor; să-ți vezi numai de treaba ta și slujba ta, sau să te miști meru în toate părțile, în slujba neamului tău; să arzi ca flacăra ce se vede dela distanță mare, sau molcom, neștiut de nimeni, ca o candle nebăgată în seamă; să trăiești așa sa nu te simtă nimeni, sau să faci cât mai mare vâlvă în jurul tău?

Dacă ții o conferință la care poate ai redat cîntit, însuflețit, rodul unei strădăni în nopți de studiu de a-lungul multor ani, să o lași să o uite și cel 20—30 de oameni, care au păstrat ceva din ea, sau să faci reclamă în jurul ei, s'o publici, s'o exploatezi în vederea unei ascensuni și a răspândirii numelui și idellor tale?

Un lucru e cert: Isus nu ar fi fost crucificat, dacă nu ar fi avut curajul ne mai văzut și ne mai auzit pe acea vreme să propoaze Evanghelia nouă — contrară învățăturii; ochi pentru ochi și dinte pentru dinte.

Acum, spre sfârșitul articolului meu parcă tot aș ști să dau — după toate aceste premise — un răspuns, care nu este de acord cu cugetătorul sarcastic al d-lui ministru Petrovici: Tot e mai bine să nu ascunzi lumina sub obroc. Oamenii, și așa și așa, te critică, nu le poți face pe plac tuturorora nicicând.

Mal bine e atunci să tragi o brază adâncă, decât numai să răscolești pământul. Unul din cele mai mari adevăruri din toate discursurile premerului englez sună: „Nu există surogat pentru lacrimi, sudoare și sânge”.

Nu există biruință fără lacrimi, sudoare și sânge, — asta și pentru poporul întreg, și pentru individ.

Deci, dacă asta-l legea imutabilă a vieții, lasă pe femeie să-și vadă numai de cămin, pe copil să-și vadă numai de școală, tu teși la luptă deschisă pe arenă, călăuzit însă de un mare principiu:

Lupta desinteresată pentru neamul tău.

Dr. M. Suci-Sibianu

Casa lui Avram Iancu

dela Vidra se ruinează, dă alarma d-l Vasile Iuțiu în ȚARA din 9 Dec. c.

gași pentru totdeauna de această zi, mi se părea că nu i-am strigat de loc sau nu i-am strigat destul de tare numele cuiva. Acel cineva n'a fost atunci la Alba-Iulia, pentru că ziua nu era a suveranilor ci a popoarelor, dar nimeni n'o pregătise și n'o făcuse cu puțință, cu mai multă istețime, aprindere și jertfă, decât Ea. Mă gândesc la Regina Maria. Și atunci mi-am luat drumul spre Bran, care este locul unde o putem întâlni mai fără greș după marea plecare și unde poate aștepta să i se aducă un cuvânt despre felul cum Românii mai știu să-și aducă aminte. Trec încet din odăie în odăie, până în încăperea cu perdele galbene, prin care soarele de după amiază intrând pieziș face ca un fundal de aur bizantin, așa cum îi plăcea Ei. Ochii se înlăcrimează puțin de atâta lumină. Regina Maria trebuie să fie și Ea pe aici, nu numai în picturi și în fotografii, dar și aievea. Nu caut să o deosebesc unde stă anume și-i povestesc rar ce a fost. Dacă nu mă întrerupe este că trăiește

Dintr'o arhivă secretă
brasoveană

Statul polițist

de I. Urcanu

XVII.

Ajutorarea familiilor memorandiștilor și a presei transilvane

O preocupare de continuă neliniște pentru guvernul maghiar a fost urmărirea ajutoarelor destinate familiilor memorandiștilor. Mai ales ajutoarele venite din Vechiul Regat prin membrii Ligii Culturale erau sever controlate, bine știind că prin ele se cimentează și mai mult legăturile frățești între Români. Aducându-și aminte și de febrilitatea cu care inimoasele femei transilvănene contribuiau prin lucrurile și colecțiile lor la ajutorarea răniților din războiul independenței, voiau să împiedece cu orice preț reaprierea sentimentului de ajutor mutual, pentru deșteptarea căruia, la timpul său, duseseră pe Gh. Barițiu în fața Curții cu jurați. Ii ustura încă amintirea vie a demnității românești exprimată de bătrânul Barițiu care se mira că este acuzat pentru indemnul la o faptă creștinească, pe care femeile maghiare o săvârșiseră tot atunci pentru Turci.

În data după întemnițarea memorandiștilor ordinele circulare ale Preșidenției (Consiliului de miniștri maghiare și ale Ministerului de Interne încep să ceară stricta supraveghere a oricărei colecție pentru familiile osândiților. Aceste ordine se repetă cu Nr. 1270/Res. la 31 Iulie 1895.

Prefectul, după informațiile prim-pretorilor, cu Nr. 127/Res. nu poate constata nimic, ceea ce nemulțumește pe baronul Bánffy, care era mereu informat de mișcările în acest sens din Vechiul Regat, mai ales după punerea în libertate a condamnaților, când unii dintre ei trecuseră frontiera.

Schimbarea de guvern din România prilejuiește unele indiscreții de care profită dușmanii noștri. După prostul obicei al politicianismului, strada și presa de partid, fără conștiința menirii ei adevărate, se amestecă unde nu-i fierbe oala, numai ca să poată terfelii onoarea unui adversar. Nicolae Filipescu, fost primar al Bucureștilor este atacat la 7 Nov. 1895 în Nr. 239 al ziarului „Timpul” pentru înstrăinarea banilor Capitalei de care nu-și poate da seama, ceea ce îl obligă ca, în ședința publică a Parlamentului să precizeze că a dat 2000 fr. (lei) prin Gh. Lahovari pentru ajutorarea familiilor memorandiștilor condamnați. (Documentul s'a publicat în întregime de către d-l I. Colan în Nr. 66/1943 al „Gaz. Transilvaniei” la 1 Sept. 1943 pg. 2).

Tot atunci s'a aflat și despre ajutoarele date Gazetei Transilvaniei, Foi Poporului și altor publicații românești, pentru urmărirea cărora căpitanul poliției Brașov primește dela prefect ordin de urmărire la 16 Nov. 1895 cu Nr. 235/Res.

Femela în vleața compozitorilor celebri Brahms

de Lia Busuloceanu

II

Trăind mai mult singur Brahms și-a făcut reputația de burlac ursuz și închis la suflet. Totuși, din scrisorile către Clara, se vede uneori câtă căldură mocnea sub acest aspru înveliș. Dar atât în vleața cât și în muzica lui, Brahms își interzicea cu grijă orice efuziuni sentimentale. Rezerva lui era atât de mare, încât Clara spunea odată despre el unui cunoscut: „Mă crezi că Johann, cu toată lungă și strânsa noastră prietenie, nu mi-a vorbit niciodată despre ceea ce se petrecea în sufletul lui? Imi este și astăzi tot așa de enigmatic, aproape așa zice tot așa de străin, ca acum douăzeci și cinci de ani!”

Totuși, ce minunată prietenie s'a teșut între acești doi oameni, de când s'au cunoscut și până la sfârșitul vieții, adică timp de 43 de ani! Mărturie stau sutele de scrisori rămase dela ei, în care se oglindește, ca într'un ochiu de apă limpede, freamătul a două suflete înalte. La început, tonul lui Brahms e adeseori copilăros și el îi scrie Clarei: „Iartă-mi scrisorile, crede-mă, când mă gândesc la dumneata sunt mult mai serios în inima mea decât o poți vedea din scrisori”. Sau: „Cu câtă plăcere ți-aș fi scris o Sonată, mai bine decât toată vorbăria asta... Așa de rar izbutesc să mi aștern gândurile inimii pe hârtie... Aș vrea să scriu frumos, dar n'am reușit niciodată, nu pot mânui literele așa ca notele... Cât de nefericit aș fi dacă nu te-aș avea. Cu dumneata învăț că puterea de vleață (puterea de a crea) nu se scoate din cărți, ci numai din propriul tău suflet... Trebuie să-mi rămâi mereu aproape, ca un inger bun; astfel de sigur va teși din mine ceea ce trebuie și poate să iasă”.

Și Clara își îndeplinește rolul, măr-

turisind până la adânci bătrânețe cea mai entuziastă admirație pentru operele prietenului ei.

Nevoile vieții îi despart de multe ori. Clara trebuie să câștige existența copiilor dând concerte care o fac să cutreere Europa în lung și în lat. Brahms rămâne în căutarea unui post care să-l convie, până când se așează definitiv la Viena. Dar corespondența lor nu încetează nicio clipă. Își împărtășesc prin scris toate grijile sau bucuriile, gânduri despre oameni și muzică, planuri de muncă și călătorii. Brahms îi trimite în manuscris orice operă nouă pe care o scrie și așteaptă nerăbdător părerea ei, căci, mărturisese el, aprobarea Clarei este pentru el suprema instanță de judecată. Uneori dau concerte împreună, petrec câteva zile de vacanță sau sărbători în același loc, apoi vleața îi desparte din nou, și naveta scrisorilor continuă să fească cu fir des până trahnică și regulată a legăturii lor sufletești.

În 1896, în vârstă de 77 ani, Clara are la Franckfurt un atac prevestitor de moarte. Sguduit, Brahms scrie din Viena uneia din fetele Clarei care o îngrijea: „Dacă crezi că trebuie să ne așteptăm la rău, trimite-mi un cuvânt, să pot veni la timp pentru a mai vedea deschiși ochii cu care pentru mine se închid așa de de multe!”

Ultimele cuvinte scrise de Clara sunt obișnuita felicitare pe care o vleață întreagă n'a uitat să i-o trimeată lui Brahms de ziua lui. Curând după aceea se stinge, condusă la ultimul tăcaș de prietenul credincios care se întoarce bolnav din trista călătorie. După câteva luni moare și Brahms, încheind astfel în chipul cel mai firesc minunata poveste a acestei rare prietenii.

La 28 Noemvrie 1895 cu Nr. 240/Res. prefectul raportează primului ministru Bánffy, că a făcut cercetări prin prim-notarul județean și a constatat că „Gazeta Transilvaniei” n'a publicat nimic pentru București, așa că, mila de lei s'a dat nu pentru publicații, ci pentru agitații naționaliste.

La 30 Noemvrie 1895 sosește și rezultatul cercetărilor întreprinse de către căpitanul poliției Hiemesch nu numai în Brașov, ci, prin informatori indirecti, și în alte centre ale Transilvaniei, pri-

ditor la ajutorarea publicațiilor românești prin Liga Culturală.

Căpitanul raportează prefectului că în toată Transilvania există numai revista „Rândunica” și „Familia”. Cea dintâi este sistată acum, iar — după cunoștințele sale — ajutor dela Ligă n'a primit. (No. 43/Res. 30 Nov. 1895).

Prefectul raportează primului ministru rezultatul acestor cercetări cu Nr. 243/Res. la 1 Dec. 1895.

Codlea

Activitatea „Astrei”

Cercul Cultural „Astra” din Codlea a continuat șirul șezătorilor culturale la 14 Novembrie a. c. și în duminicile următoare.

În duminica din 21 Nov., a vorbit d-l Dr. I. Stoia, medicul circumscripției, despre „Rolul asistenței sociale, iar d-l inv. I. Micu, despre Datoriile neamului față de urmașii eroilor.

În duminica din 28 Nov. a vorbit d-l Suricescu, comand. sub-centrului P. P. despre Educația creștinească și ostășească a tineretului iar d-l Dr. Stoia, „Despre alcoolism”.

În ambele duminici a urmat conferințelor câte un program de cântări, recitări și dansuri naționale executate de către școala primară și premilitari.

În ziua de 1 Dec. cu prilejul aniversării alor 25 ani dela Unire, s'a oficiat, la biserică, un Te-Deum, urmat de un parastas întru pomernirea marilor ctitori decedați ai adunării memorabile; au luat parte autoritățile militare și civile.

În duminica din 5 Dec. a avut loc un festival bogat pentru comemorarea adunării dela Alba-Iulia. Cuvântul ocazional l-a rostit d-l prof. A. Boldor, iar d-l Ștefănescu, dir. școlii primare a vorbit despre „Luptele Românilor pentru păstrarea moșiei strămoșești”.

Un bogat program de coruri, recitări și o piesă teatrală jucată de către tinerimea E. E. și P. P. a încheiat festivalul.

Șirul șezătorilor va continua în fiecare duminică, cu instructive conferințe și programe școlare.

Codlea, la 10 Dec. 1943.

A. Boldor
preș. cerc. cultural

Biblioteca „Astrei” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

a doua oară cele în care a avut un amestec. Poate că așa cum era îmbrăcată în sultană cu văluri albe la Balcic, întinsă pe divanuri înfiorate la o feareastră lungă din spre mare, este aici într'o rochie de catifea cu flori de crin, de castellană, într'un jeț înalt. Este, ceea ce i se povestește, o istorie pe care o cunoaște, de vreme ce a urzit la ea.

Vine, cum venea altădată din călătoriile ei europene, poate din orașele germane unde a copilărit. Cărțile, care-i stau pe rafturi aproape ca să le ajungă, fără să se aplece sau să se înalțe, cu mâna, sunt din biblioteca încoronată a Cobourgilor. Poate a mai călătorit printre tufișurile de pomișori mediteraneeni, cu frunze lucioase ca ținute în ceară, dela Malta. Într'un cui sunt câteva crăcuțe verzi din acei pomișori. A avut răgazul să se oprească și în Scoția și pe drumul de monoliți de calcar de pe șoseaua Gigantilor pe care umblau Fingal și barzii. A adus de acolo un nou subiect de povestire simbolică, pe care

într'o seară are să se apuce să-l scrie, la lumina de sfeșnice a 12 lumânări. Imi spune că au vrut s'o fie toți pe lângă ei, în Curți cu rude pe care le uitase și știa că luaseră parte la Cruciate, dar nu s'a învoit. Putea să întârzie o clipă, dar nu putea să rămâie. Uitau toți că era o călătoare fără inimă, pentru că inima și-o lăsase într'un potir de aur, în țara de departe unde se așezase la urmă și de unde nu mai putea să fie întorcere. Acea inimă, care o chiamă și o vrea, se găsește la doi pași de aici, într'o adâncătură în stâncă, închisă într'un sarcofag de marmoră trandafirie. Mănunchiuri de tufănele portocalii se vestejesc încet deasupra. Nimeni n'a văzut cine le așează acolo, îndărătul grătilor. Răul curge zglobiu dedesubt. Inima stă în singurătatea ei și ascultă pașii de pe pod. Într'o zi sunt mai mulți, într'o zi mai puțini. Sunt pașii iubirii și ai aducerii aminte, de care bat mai departe inimile care nu mai bat de bătăile scurtei vieți pământești.

Pe poiana dintre râu și locul unde-l sălășluiește inima a adus o biserică de lemn și a încheiat-o bucată cu bucată, așa cum ea își primea credincioșii într'un sat de lângă Reghinul Săsesc. Cinea i-a șoptit, sunt și limbi rele la curțile domnești! — că acele părți de țară n'ar mai fi în România. O glumă la fel a făcut altcineva cu portul ei de vis dela Balcic, unde a zidit bisericuța din Cipru, în care-i plăcea cu deosebire să se roage, pentru că i se părea că șade în strane alături de apostoli. Este adevărat că inima ei este aici și nu acolo, dar așa hotărise întâia oară, și urmașii au crezut că trebuie să asculte de litera celui mai vechiu testament. Nu se miră și n'are nicio legătură cu un asemenea svon otrăvit. Se îndoiește și nu crede, pentru că Regii nu mai știu nimic din cele întâmplate după ce și-au lăsat supușii și și-au luat locul lor în istorie. Dar unde ar mai fi atunci România, yreo țară scufundată și despre care s'a păstrat numai faima, dacă ea n'ar mai avea cea mai curată parte din

Transilvania și Balcicul, cu cel mai senin albastru de Mare? Eu nu zic nimic și o las să vorbească mai departe. Parcă aș fi plecat și eu odată cu Ea, ca un curtean credincios din vremurile bătrâne când, cu Regii morți călări, se îngropau în gorganele câmpiei nu numai comorile de aur dar și toți cei apropiați ai lor, cu grabă și de bună voie, și n'aș mai ști nici eu nimic din cele petrecute pe pământ după ce l-am lăsat. Altminteri ar trebui să-mi mușc pumnii, ca să nu plâng și să nu spui. Ea tot nu m'ar cede. M'ar pune și pe mine între cei mulți care-i povestesc lucruri cu neputință, și s'ar întoarce și dela omul în care a avut o nețărmită încredere.

Nu înțelege de ce tot aici în Castel într'o capelă anume făcută în catul de jos, întâlnește și mormântul lui Mircea. Se pare că biserica dela Cotroceni a lui Șerban Cantacuzino a suferit stricăciuni dela un cutremur și rămășițele copilului drag au fost mutate la munte, ca oamenii și bunurile cele mai scumpe

Alte angajări ale Vlădărenilor pentru hotar

de pr. Alex. Florea

În toată vremea Codlenii nu puteau uita neceazul pentru pierderea hotarului Hămărăzii și veneau mereu cu pretențiuni, la ceea ce Vlădărenii, chiar și pe la 1792, intervin la magistrat pentru a-i pune la punct, lucru ce s'a și făcut.

La 1804 se iscă din nou ceartă între Vlădăreni și Codleni pentru tăierea unei porțiuni dintr-o pădure din mult discutatul hotar al Hămărăzii. După cercetarea făcută la fața locului s'a constatat că lemnele se taie din proprietatea Vlădărenilor.

Sășii nu voiau nicidecum să recunoască, și într-o bună zi se cătrăniră până acolo încât dregătorii lor se duseră cu pistoale în pădure și luară topoarele la peste 30 Vlădăreni. Acest abuz nu plăcu de loc nici magistratului și institui o comisiune care stabili hotărât că Codlenii nu au nicio dreptate și li se dete și o aspră dojană. Se sbătura ei mult prin căutare de matori, dar în cele din urmă fură obligați să se resemneze la granița fixată prin hotărârea guvernului din 1789.

Abia la 1820 conducerea comunală din Codlea reuși să se răsbune pe o parte din Vlădăreni cu ajutorul sbirnicului arendaș Dillmond. Prințând pe unii că au tăiat fără permisiune lemne de stejar din pădurea Codlei, au fost obligați la restituirea pagubei în sumă de 114 fl. și câte 12 băte la fiecare. Deși s'au scuzat că au folosit lemnele la facerea locuințelor, pedeapsa li s'a aplicat.

La 1837 izbucni iar o ceartă aprigă între aceste două comune pentru porțiunea din hotarul Codlei ce se încredințase ca pășune pentru Vlădăreni prin decisiul dat de guvern, la intervenția acestora, chiar la împăratul Iosif al II-lea, când la 1783 în lunie trecuse pe aici. Cum Codlenii nu mai voiau să învoiască o prelungire sau înnoire a contractului de arendare, la intervenția Brașovului contractul totuși se înnoi pe încă 9 ani, cu 100 fl. pe an. (Mon. c. VI. I. Z.).

Adevărata biruință a Vlădărenilor în lupta lor pentru pământ se câștigă deodată cu căderea iobăgiei. Când anul redemptărilor naționale aduse tuturor Românilor de aici marile bucurii ale libertății și împărțirea pământului la roboțasi, și cei de aci câștigară ogoarele pe care sute de ani și-au împrăștiat sudoarea mereu pentru alții.

Cu toate tergiversările domnului de pământ, care cu greu se deslăcea de marile regalii ce-i curgeau din dreptul de exploatare, toate moșiile comunale au fost îndată deslăcuite de cele ce erau adevărate proprietăți ale Brașovului și apoi împărțite foștilor iobagi.

Cum s'a deslășurat această emoționantă biruință atunci, s'a însemnat

în altă parte. De acum încolo harnicii Români vlădăreni s'au pus pe o muncă sfăruitoare. Fiind oameni deștepți și buni muncitori, din pilda văzută în alte regiuni unde se duceau adesea în cărăușii, și-au creat, din pământ sterp și loc păduratic, în scurt timp o situație economică și socială care a surprins pe mulți. Numai în timp de câțiva zeci de ani au ajuns la o așa dezvoltare a populației și economiei locale încât s'au crezut îndreptățiți să-și ceară alte suprafețe de hotar ce mai erau încă în mâinile Brașovului, ca pădurea Dealul Negru, în suprafață de 697 Jug., precum și un drept de expropriere a împrielnatei păduri a Codlei, ce se întindea până pe sat, cu locuri de pășunat mult disputate și pentru care mult au suferit în vremile de izbeliște.

Cum și-au dus ei lupta până au câștigat și aceste hotare în vremile mai apropiate de noi, o vom arăta pentru fiecare în parte.

DRABO JULIOM LUI JOM

La teatru

A intrat, frumusețea de ea, singurică, pudrată, parfumată, înțolită cu vulpi roșii, tocmai pe la jumătatea actului întâi, când era tăcerea mai mare.

Locul acestei bijuterii întârziate e tocmai al treilea din rândul al doilea de „fotoli de orchestră“. Un rând are 10 locuri, deci va scula doi creștini, credem noi.

Credem noi, că mititica crede altfel. O ia din capul celălalt. Și-a țuguat buzele, a zis întâi „pardon“ primului, care s'a ridicat scârțind jalnic din scaun. A zis „mersi“, tot cu buzele țuguite, plus zâmbet de circumstanță; a zis „pardon“ și doamnei domnului, care și-a scârțâit și ea scaunul. La al doilea la fel, la al treilea idem, la al patrulea ibidem, și tot așa până la al șaptelea. Pe urmă, puicuța asta, mândră ca o coto-batură că toate capetele s'au întors să vadă cine are delicateța să scoale un rând întreg în tim-

puterile omenești, care a cuibărit la un loc, de pe pământul acesta și din suflute, tot ce i-a fost mai drag, pentru ca să le aibă, fără nicio osteneală, împreună și aproape, Ea, cu mersul fără șogmet și fără umbră, precum și aceia care au iubit-o și mai doresc s'o vadă. Să ascultăm! Parcă se aude un pas pe podul de peste râu, care duce la inima ei! S'a înșelat. Nu era un călător poposit lângă Ea de pe drumurile lumii, ci soldatul de pază. Nu e nimic. Să stăm la sfat mai departe. Au să vie ei, și acei călători! Să le ieșim înainte pe balconul lui Lieman.

Mi se pare că pot să plec. Ceva ca un clopot, poate un ceasornic ascuns în zidurile castelului și care măsoară alt timp decât îl înțelegem noi, a bătut catifelat și depărtat. Este cel din urmă clopot al serbării dela Alba-Iulia, care trebuia să bată în aceste

Audiția muzicală dela Liceul „Principesa Elena“

O inițiativă care merită toată lauda: D-na Paula Popa, profesoară de muzică la liceul de fete „Principesa Elena“, dându-și seama de lacunele învățământului muzical la liceele noastre, s'a hotărât să le suplinească prin audiții menite să contureze în mințile elevelor sale, personalitatea și trăsăturile esențiale ale celor mai de seamă compozitori.

Inceputul s'a făcut cu Mozart, cum era și fireșc. Care alt muzicant poate fi mai aproape de sufletul tineretului, decât acest copil răsfățat al muzelor, care n'a apucat să cunoască îngândurile bătrâneții? Proaspătă frăgezime a inspirației lui și-a găsit cel mai potrivit cadru în atmosfera de tinerească sârbătoare cu care a fost întâmpinată în sala festivă a liceului.

Programul s'a început cu o foarte reușită conferință de prezentare a vieții și operei lui Mozart, ținută de eleva M. Vasiliu din cl. VII-a. A urmat apoi programul muzical, agrementat în partea întâia de costumele pitorești ale micilor interprete. Bucle pudrate, funde, volane înfăișate și candelabre cu lumânări au căutat să învieze atmosfera epocii, în care mâni mititele s'au stră-

duit să redea farmecul nepieritor al muzicii lui Mozart. Au cântat la pian: un mic Mozart anonim, nementionat în program, și elevele: E. Crângu (cl. II) Gavotă; S. Dogariu (cl. III) Rondo; M. Vasiliu (cl. II) Fantasia în re major; L. Pușcariu (cl. III) Rondo alla Turca; B. Pușcariu (cl. II) la vioară, Menuet. Toate au fost răsplătite cu aplauze entuziaste care mergeau uneori până la adevărate ovații.

În partea a doua, eleva N. Modiga (cl. V) a interpretat cu talent mai matur partea întâia din Sonata în do minor, după care d-na Edda Togănel, apreciată cântăreață și violoncelistă brașoveană, gata oricând să-și pună talentul în slujba realizărilor muzicale, și-a dat binevoitorul concurs, cântând, acompaniată de d-ra Modiga, o arie din Nunta lui Figaro, Violeta și Cântec de leagăn. Aplauze furtunoase au răsplătit arta subtilă a cântăreței. Programul s'a încheiat cu două plăci de patefon: Uverturile la operele Răpirea din Serai și Don Juan.

Prezentarea programului a fost făcută cu vervă și pricepere de eleva D. Barbu din cl. VII-a.

Nu ne 'ndoim că după succesul acestei prime audiții, D-na Paula Popa va continua cu răvnă realizarea frumoasei sale inițiative, cu atât mai mult, cu cât e susținută de largă și prețioasă înțelegere a directoarei liceului, d-na Maria Ionescu. Orașul întreg trebuie să le fie recunoscător și să le mulțumească pentru osteneala ce și-o dau de a ridica și pe această cale nivelul cultural al tinerei generații.

Lia Busuioceanu

pul reprezentației, s'a cuibărit pe locșorul ei, ca o cloșcă adolescentă pe ouă.

În pauză, fiindcă n'avea „cavaler“ însoțitor, așa cum se obișnueste la vreme de noapte în stricată lume burgheză, a surș gales și insistent unui locotenent de cavalerie, unui inginer dela I. A. R., unui funcționar spălătel dela P.T.T., unui avocat burlac și poate mi-ar fi zâmbit și mie — mânca-o-ar tata de bine crescută! — dacă nu da cu ochii de nevastă-mea, care tocmai atunci și-a găsit să mă ia dragăstos de braț.

Pentru aceste trupeșe coto-fane din lumea bună care vin la teatru să fie văzute, nu să vadă și să audă, aș propune o colivie de argint montată într'un colț al scenei. Cum vine, turturica să intre în ea, s'o putem admira în voie. Că altfel e greu să tot întorci capul la fiecare scârțâit de scaun. Greu, și poate incomodezi pe vecinul de-alături sau pe cel din spate. Iar asta nu-i frumos.

Documentele Hurmuzaki

Biblioteca „Astra“ Brașov cum-pără următoarele volume din colecția Hurmuzaki:

Vol. II, Supliment 2 (1601—1640)

Vol. III, Fasc. 1. (1641—1703)

Vol. V, Supl. 1 (1822—1838)

Vol. V, Partea 2-a (1576—1650)

Vol. VI, Supl. 1 (1827—1849).

Adresa: Biblioteca „Astra“ Brașov, B-dul Regele Ferdinand nr. 12.

Concert de Crăciun

Corul bisericii „Sf. Adormiri“ din Brașov. Cetate de sub conducerea d-lui prof. Dinu Niculescu, da un concert de Crăciun în ziua de 19 Dec. orele 5 d. m. în biserica Sf. Adormiri. În cadrul concertului va vorbi Păr. Vasile Coman despre: „Darurile spirituale ale Crăciunului“. Donațiile benevole vor fi pentru ajutorarea săracilor de sărbători.

ale Românilor când năvăleau ordiile păgâne în secolele de întuneric. În locul sfinților și ctitorilor zugrăviți în culori stinse de meșteri uitați de jur împrejurul băiatului, ca o flare de față și o apărare a trecutului țării, strălucesc în culori tari picturile murale ale lui Verona. Se vede și Ea pe un perete, cu Ileana și cu Niculae alături, care mai erau atunci singuri și puteau s'o urmeze în toate părțile. Maica Domnului îi privește din bolta dela răsărit cu blândețe. Picturile au început să se cojească. Să fie de atâta vreme, poate de secole pe care nu poate să le numere înainte, de când au fost întinse pe tenacuala lipită pe piatra fără moarte? Iși simte și ea o privire de Maica Domnului, de aceeași blândețe, de iertare și de înțelegere, cu care caută la lume și la ai ei. A fost pe semne o hotărâre bună, mai presus de socotelle și de

Înălțimi cu brad, pe cărările de piatră ale întemeietorilor. Ziua nu se putea sfârși fără această bătaie de clopot. Toată țara, cu hotarele și cu oamenii ei de totdeauna, se găsește astăzi într'un colț din județul Brașovului. În biserica românească de lemn de lângă Reghinul Săsesc are să se ție la noapte o liturghie a îngerilor. Numai lumina de lună are să învăpăieze sfeșnicele și candelarele. Biserica are o prispă mare acoperită, pentru popor. Are să fie plină de oameni vechi, strânși în șerpăre cu cuie de alamă, și de femei cu marame. Sentinelele, singure ființe cu trup greu pe aici la acest ceas, au să poată să treacă prin tot acest popor, fără să se lovească de vreo împotrivire și au să-și dea cu mințile lor nevinovată că este numai o ceață ridicată din râu. Și dacă au să se uite, cum se uită ei, pe ferestrele cât palma înăuntru, n'au să

vadă decât altă ceață luminoasă făcută de razele lunii și nu fum de tămâie dela liturghia îngerilor. Într'o strană dela intrarea din dreapta, a arhanghelului Mihail, purtătorul de sabie, are să stea Regina Maria. Dacă toate acele svonuri, care au urcat până la Ea, ar fi adevărate, și Năsăudul cu zimbri, și Balciul cu migdali n'ar mai fi în hotarele României? Slujba se desvoltă după tipic. Pe sus, neașezați pe nimic așa cum nu este așezată nici Ea decât pe o rază de lună, își cântă cântecele de argint nesfârșite cete îngeresti, strânse între zidurile bisericeții, dar trecând și prin ele și prin acoperiș. Strălucesc șindrițele și se fac străvezii ca niște aripi, iar îngerii bat prin văzduhul tămâiat ca din șindriile de aur. Este o liturghie între cei nevăzuți, pentru ziua de 1 Decembrie, așa cum a fost atunci, ca să fie iar ca odinioară.

Regina se roagă.

„Nu dați din umeri!”

Nu mai întârziți cu mijloacele învechite. Treceți la organizația asociațiilor, faoeci obștii. Ne omoară obiceiurile mioape. Nu vă fie teamă să înnoiți mijloacele de producție, să treceți la altele mai răsplătitoare. După cum nu trebuie să șovăiți în voința de încovoare a celor bogăți către cei necăjiți și nevoiași. Să ne iasă din cap că ne mai este permis să huzurim, sub cuvânt că trăim într-o țară bogată. Dacă trândăviți în belșug, fiți cade în coapsă vecinul, care te pândeste și te pizmuește. Bogăția este a țării, — trebuie mai bine folosită. Nu așteptați, ca până acum, numai ce iese din pământ. Să așteptăm mai puțin dela pământ și dela cer, ci să dăm mai vărtos din brațe. Alte țări au pământ atâta și atât de mănos și totuși locuitorii lor sunt mai avuți și mai înlesniți decât cei dela noi. Puneți-vă temeinic pe treabă. Nu dați din umeri, la fiecare vorbă de îndemn!

Acesta este cuvântul de povă și îndrumare al cărmuitorilor țării la adresa poporului.

Inselepciunea poporului

Mat bine mort odată decât viu de două ori.

Nu oerți legile, după ce le-ai căleat.

Omul harnic n'are praznic.

Pământul să tacă, dacă vrea să placă.

In calendarul plugarului s'a întors o foaie...

de Bădicu Gheorghe

„Când are bani țaranul
— la toți ne merge bine”
— spune o vorbă veche. Pe zicala aceasta din bătrâni, — care, ca toate zicalile, conține un sămbure de adevăr — o gazetă din capitală face câteva constatări cât se poate de binevenite. Țară de plugari am fost totdeauna, după cum suntem și azi. Plugarul la noi a fost cu adevărat „talpa țării” pentru că munca lui și roada lui au constituit adevărata ei bogăție. Numai cât, din păcate, cei din fruntea trebilor, multă vreme și-au cam uitat de soarta țaranului. Și mai ales nu și-au spart prea mult capul cu roadele muncitorului dela brazdă. L-au lăsat să-l calce toți în picioare. Prețul grâului și al orzului a fost lăsat să-l croiască, după bunul lor plac, târgoveții și samsarii, de neam străin, întovărășiți în bande de jași numite „trusturi”. Fie-rește, cot la cot cu acei jupâni căftăniți, mișunând prin târgurile noastre, pe care Vasile Alecsandri i-a înfierat pentru toate vremu-

rile, poreclindu-i „lipitorile satelor”.

Astăzi, slavă Domnului, s'a schimbat ceva și la noi. In calendarul gospodarilor dela sate pare că s'a întors o foaie.

Din darul lui Dumnezeu, holdele, de pe urma muncii plugarilor, ne-au binecuvântat cu belșugul lor. Iar pe deasupra — și aici e zodia norocului — cerealele au o rentabilitate ne mai pomenită. S'ar putea spune că nicio dată n'a văzut plugarul așa zile bune. Adevărat că nevoile războiului sunt acelea care au creat o stare de lucruri prielnică și aducătoare de câștig pentru plugari. Oricum ar fi, gospodarul nu muncește astăzi fără spor. Câștigă mai mult decât pâinea cea de toate zilele. A-vereia lu crește; bucatele au preț mare. Păstorul de oi o duce și el mai bine, pentru că lâna și cașul sunt scumpe. Iar cine crește vite de vân-

zare nu s'a trudit în zadar pentru că își umple punga.

Țaranul nostru a ajuns astăzi la punctul de mult visat: să aibă mijloace cu care să și întărească gospodăria. El are puțința să și cumpere unelte agricole mai bune și vite de jug, din câștigul pe care i-l aduce grâul. Acum este prilejul cel mai bun ca el să scoată din pământ cât mai mult, să scoată tot ce poate să i dea pământul pentru că totul se plătește foarte bine. Să și sporească vitele din grajd, să mai cumpere pământ, să crească păsări și porci pentru vânzare și să cultive cât mai multe legume în grădină. Câștigurile lui se vor mări. La masa lui el va putea să se ospăteze mai bine cu familia lui, își va putea crește copiii la școli și va putea duce o vieță mai mulțumită.

In chipul acesta — și numai atunci — se va adeveri în tot cuprinsul ei vorba veche: „Când are bani țaranul, la toți ne merge bine”.

Magazii de grâu la sate

Recolta de grâu în toamna aceasta a fost cam 350 mii de vagoane. Dacă scădem nevoile pentru țară, până la vara viitoare, și nevoile pentru însămânțare, rămâne un stoc de rezervă de cel puțin 100 mii de vagoane. Se poate spune, pe bună dreptate, că economia statului a avut o adevărată reușită.

Recolta a fost și bine finanțată de către stat, pentru că numai cooperativelor din țară li s'au dat 7 miliarde de lei împrumut pentru ca să cumpere tot grâul ce li se aduce la vânzare. Ceea ce ne mai lipsește este: unde să înmagazinăm stocul de rezervă? — Adică, tot grâul ce a rămas nevândut după treerat, care se va vinde treptat și pe încetul, în cursul iernii. Tot ce ne mai trebuie ca să putem spune că avem o bună gospodărie și o bună organizare agricolă, ar fi magazinele pentru depozitarea grâului. Aceste magazine ar trebui să fie clădite și la sate și anume la satele mai mari, mai centrale. Acolo plugarii producători și-ar depozita grâul pe care-l au de prisos și de vânzare, păstrându-l până la vremea când are preț mai bun.

Aceste magazine sătești ar fi de mare folos plugarilor pentru că i-ar scuti să și ducă cerealele la târg pentru a fi speculate de negustori. Dinpovă, grâul depozitat în magazie ar fi pentru țărani o avere, în contul căreia

Continuare în pagina 6-a

Maica Precista

Râu,
Pârâu,
Ce cristalin
Curgi lin,
De-ai ști cavânta,
Ea te-aș întreba:
— Văzut-al ori ba
Pe albia ta
Maica Precista?
— Și de-o am văzut,
Nu o-am cunoscut!
— Lesne-l a o cunoaște:
Obrăjorul ei,
Raza soarelui,
Sprâncenele ei
Spietul grâului.
Ochișorii ei,
Viorele învalte,
Ce cresc la pământ

Ne-atinse de vânt;
La-ei cingătoare,
Luna-l ca o floare:
In cosița ei,
Dalbi luceferel:
Pe la mâneci,
Sfinte Dumineci;
Pe la chlotori
Sfinte sărbători.
— Așa n'am văzut,
Nici n'am cunoscut,
Dar vreau s'o zăresc.
Măcar cât clipesc,
Și s'o proslăvesc,
Adunând stihille,
Cântând podoblile,
Intorcând irmoasele,
Aducând prinoasele,
Și chemând toți fii mei,
Slavă să-i aducă El.

L. Ceparu

O pildă pentru mulți

de Sassu Ducșoara

Multe s'ar putea înfăptui pe Măgorul cel larg și înțelenit al satului, dacă interesele și intrigele unora n'ar măcina adesea bunăvoința multor intelectuali chemați, doar, tocmai pentru înfăptuirii. Pentru că în „Foaia penru minte”, realizările de folos obștesc sunt totdeauna apreciate, încreștez aci în câteva rânduri activitatea unui dascăl, om de muncă și cinste.

E vorba de inv. Gheorghe Vasilescu dela școala din Moeciul de Sus, refugiat cu soția, tot învătătoare, din Stântul Gheorghe, unde slujise școala ca subins-

pector de cancelarie. Deși cu ocazia refugiului și-a părăsit în mâni streine toată agoniseala unei tinereți, a venit în Moeciul de Sus, pătruns de cel mai pur patriotism și dragoste de muncă.

Din cursul superior al școlii și-a făcut o clasă model. Cinștirea eroilor a găsit o frumoasă expresie la această școală, prin munca sa și a soției sale care au organizat un admirabil colț al eroilor, cu lucrări săvârșite personal. După o muncă de un an, de colectări cu elevii la toate casele și stănille vechi, a aranjat un prețios muzeu etnografic din vieța de păstori a

Brănenilor. Obiectele vechi, poate de sute de ani, ar face cinste oricărui muzeu național. Domnul inspector școlar D. Vicol, a apreciat această muncă și-l îndeamnă în procesul verbal să continue. Muzeul poate fi vizitat de oricine vrea să studieze vieța de demult a Brănenilor.

Dar cea mai valoroasă înfăptuire a acestui harnic dascăl este cooperativa „Bucegi” care a luat ființă în 1941 datorită activității sale stăruitoare.

Inv. Vasilescu a ținut mai multe conferințe poporului și convingându-l de binefacerile cooperăției a adunat un fond de circa 220.000 lei cu care a pornit la muncă. După ce s'a

Continuare în pag. 6-a col. 1 jos

Comemorarea Unirii la Orăștie

În biserica ort., la Te-deum au participat șefii tuturor autorităților civile și militare, predica fiind-o pr. căp. I. Popa, iar în cea unită pr. prot. V. Paveloniu.

La Te-deum-ul oficiat în Paraul Liceului „A. Vialcu” au participat și elevele Gimnaziului de fete. Aci a avut loc o serbare comemorativă constând din recitări de elevii Stanca, Lascu și Oancea, corul a executat cântece patriotice, iar d-l prof. Pitaru a rostit cuvântarea ocazională.

La ora 3 d. a. s'a organizat tot la Liceu o serbare în cadrul educației patriotice, care a constat din cuvântul de deschidere al elevului Domi Stanca, cântece naționale executate de orchestra elevilor: Horga, Mateșan, Chirilă, Cișmaș și Balomir, elevii; Lascu, Pricăjan și Dancu au declamat poezii patriotice, iar elevul Grad, a citit poezii originale; d-l dir. P. Munteanu a arătat însemnătatea zilei, iar de încheiere întreaga asistență a cântat „Deșteaptă-te Române”. Elevii au ascultat apoi în clase, prin difuzoare, programul de la Radio, pentru școlari.

La Stația „Astra” au fost înfrunți toți angajații, care au ascultat Te-deum-ul cu predica pr. prof. I. Dănilă, poezii recitate de d-l Georgescu și cuvântarea d-lui Lt Col. Madgearu, comandantul militar al Stației, iar întreaga asistență a cântat Imnul Regal și Deșteaptă-te, Române.

Dr. M.

„Astra” - Tohanul Nou

În ziua de 21 Noembrie 1943, în localul școlii a conferențiat d-l Gheorghita Ciurea inv. despre: *Datoriile neamului față de urmașii eroilor*, iar d-l Sava Ioniță despre: *„Rolul asistenței sociale”*, după care au urmat coruri și poezii patriotice spuse de elevele dela cursul extra-școlar.

În ziua de 28 Noembrie 1943, în același local și sub președinția preotului V. Ploțogea, președintele Cercului cultural, care a deschis ședința în fața a numeroși săteni și sătence, a conferențiat d-l Ioan Ionescu despre *„Combaterea alcoolismului”*, iar d-l Gh. Ciurea, inv., despre *„Educația creștinească și ostășească a tineretului”*.

A urmat o frumoasă șezătoare și audiții la „Radio” în sala căminului. Aparatul de radio a fost dăruit de Asociațiunea „Astra” Brașov.

Sava Ioniță

ales președinte d-l dir. Gh. Cliniciu, inițiatorul și-a luat sarcina de contabil, care era cea mai grea.

În sfârșit, tot d-l inv. Vasilescu, a înființat împreună cu copiii o grădiniță școlară pe teren aluvionar, lucrând la împrejuriri și cărând pământul cu sacul și cu roaba din alte părți.

Iată o pildă pentru mulți!

Eroii noștri

Tânțari

Schiopu Achim

plufonier T. R.

Fost învățător în comuna Mărcuș, județul Brașov, s'a născut la 26 Martie 1912 în Tânțari.

Fără altă avere decât cea sufletească moștenită dela tatăl său, erou și el în războiul pentru întregirea neamului.

Căsătorit, cu 2 copii, le transmite acestora aceeași zestre spirituală.

Părinții: Gheorghe și Paraschiva. A plecat la război cu un Bat. de V. M., în 28 Iunie 1941 și a fost părtaș la faptele glorioase ale acestuia dela Nistru, Bug, Odesa și până la Dealul Cappei, unde moartea l-a sărutat cu sărut de ghiță la 17 Decembrie 1941.

În clipa supremă, veșnicia proiecta luminile sale asupra unui suflet bun, cinstit și pios care se apropia smerit de pragul ei.

Somnul lin și fără vise și-l doarme în cimitirul eroilor din satul KARLOWKA, lângă Sevastopol.

Iată-l aici, în alte vremuri.

Pentru refugiați și expulzați

Prin Decretul Lege Nr. 778 din 25 Noembrie 1943, apărut în Mon. Oficial Nr. 276, Ministerul de Finanțe a prelungit și completat legea Nr. 1036 din 26 Noembrie pentru 1941 scutiri și reduceri temporare de impozit acordate refugiaților ardeleni, prelungind-o până la 31 Dec. 1945.

1. Beneficiază de reducerea la jumătate a impozitelor prevăzute sub litera a. până la 31 Martie 1945 și de reducerea cu un sfert a aceluiași impozite până la 31 Martie 1946.

De asemenea sunt scutiți de reținerea și vărsarea impozitului mobilier, datorat pe timpul până la 31 Decembrie 1946 pentru creditele ce li s'au deschis, sau li se vor deschide până la această dată.

2. Sunt scutiți de plata impozitului pe salarii, a salariilor și remunerațiilor pe care le primesc refugiații salariați în întreprinderile particulare până la 31 Decembrie 1945, dacă salariile nu întrec suma de Lei 15.000 lunar.

Sunt scutiți de impozit pe salarii și veniturile care se încasează periodic cu ora, ziua, săptămâna, sau luna, ori în acord, precum și gratificațiile, diurnele, participațiile la beneficii ale lucrătorilor sau funcționarilor, ori indemnizațiile în natură, ca locuință, hrană, întreținere etc. dacă nu întrec suma de Lei 15.000 lunar.

De asemenea sunt scutiți de impozit pe salarii în con-

dițiunile de mai sus și muncitorii agricoli, administratorii, contabilii, mecanicii șoferii, ferarii, lemnarii, grădinarii, vierii, ciobanii, etc.

3. Sunt scutite de timbru toate actele prevăzute la art. 4—12 din Legea Timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice în vigoare. Este vorba de o serie de acte civile și comerciale, cereri și acte de procedură judiciară.

4. Sunt scutite de impozit succesoral, dacă moștenitorii sunt descendenți în linie directă sau dacă moștenirea este deferită soțului supraviețuitor.

5. Donațiunile și renunțările la succesiuni, făcute până la data de 31 Decembrie 1945 în favoarea refugiaților ori expulzaților români, de asemenea sunt scutite de orice impozit

I. Vescan
președintele asoc. refugiaților

Magazii de grâu la sate

Continuare din pagina 5-a

ar putea să primească la nevoie și un împrumut pe gaj dela bancă. Atragem luarea aminte a celor în drept, în special a „Consiliului pentru ridicarea satelor”, ca să se ocupe de chestia acestor magazine sătești. În doi-trei ani ele ar putea fi clădite sub formă prestației în natură a locuitorilor.

Șezătoare culturală pentru ostași

În cadrul Cercului cultural „Astra” Dârste s'a ținut la 5 Dec. a. c. o șezătoare pentru ostașii unui detașament special cantonat aci.

Programul serbării, bogat și variat, a fost executat de tinerii soc. Sf. Gheorghe.

După recitarea patriotică a elevei A. Oltean a urmat conferința d-lui prof. I. Bozdog. D-sa a evocat momentul epocal al zilei de 1 Dec. 1918 cu nădejdea într'un viitor apropiat al unirii tuturor Românilor.

Răspunzând calomniilor nedrepte aduse de dușmanii noștri, arată icoana jertfei românești pentru pământul ce ne aparține.

Interesul cu care a fost ascultată conferința ca și aplauzele repetate, au răsplătit expunerea conferențiarului.

Au urmat coruri conduse de A. Oltean, scenete și dialoguri executate de Tr. Pascovici, Oltean, Secelean, recităriile elevilor Dobrescu, Moașa, precum și cântece naționale la mandolină de T. Moarcăs, și la acordeon de N. Căciulă.

Gânduri și sfaturi

Râsul femeii e ca șueratul șarpei.

Să înveți pentru tine, dar să știi pentru alții.

Trece vara ca o pâne, vine iarna ca un câne.

Unul își rupe oasele și altul trage foloasele.

A doua șezătoare pentru ostași

În 12 Dec. a. c. a avut loc a doua șezătoare dată de Cercul cultural „Astra”—Dârste în unire cu Detașamentul special cantonat în localitate.

După Imnul Regal și recitarea elevei G. Dobrescu, a urmat cuvântul studentului A. Oltean, care a vorbit despre ideea Unirii la Români.

Duetele, corurile, recităriile și dialogurile au fost executate de: M. Moarcăs, I. Sârbu Seceleanu și Tr. Pascovici.

Din partea detașamentului s'au produs următorii frunțași: Pascu, Gergan, Tudose și Oancea.

Mulțimea mare a spectatorilor a mulțumit executațiilor, prin aplauzele lor.

B.

Premiul nostru

Doritori să contribuim la încurajarea talentelor locale și la orientarea lor spre lumea satelor, publicăm concurs și fixăm un premiu de 2000 Lei pentru cea mai bună schiță (nuvelă scurtă) cu subiect din viața țeranului, din preocupările lui sufletești, din lupta lui pentru trai sau pentru pământ.

La manuscris — care poate fi semnat cu'n pseudonim — se va anexa un plic închis, conținând numele și adresa completă a autorului.

Schițele nepremiate, având totuși calități literare, vor fi publicate în „Foia pentru minte” etc., cu mențiune.

Ultimul termen pentru înaintarea manuscriselor este 15 Ianuarie 1944.

Lucrările se vor trimite la adresa d-lui Gh. Tulbure, redactorul „Foi pentru minte, inimă și literatură” Brașov, str. Dorobanți 13.

Dr. Ungureanu Valeriu

chirurg primar al spitalului „Gh. Mărzescu” — Brașov, s'a reîntors de pe zonă și își reia consultațiile în Str. Sft. Ioan 21

A v i z

Cărțile, revistele, manuscrisele de articole și scrisorile destinate „Foi pentru minte, inimă și literatură” se vor trimite la adresa d-lui Gh. Tulbure, Brașov, str. Dorobanților 13.

O importantă deciziune privitoare la obținerea CĂRȚII DE MUNCĂ

Ministerul Muncii publică următoarea deciziune prin care se precizează cine sunt obligați să se înscrie pentru a obține „Cartea de muncă” :

Art. 1. — În vederea întocmirii declarațiilor pentru obținerea cărții de muncă, sunt obligați să se înscrie individual sau să înainteze tablouri numerice de personal, la instituțiile prevăzute la articolele de mai jos, următoarele categorii de întreprinderi și persoane :

a) Întreprinderile comerciale, bancare, industriale și de transporturi, publice, particulare, mixte și cooperative, care utilizează funcționari, lucrători calificați, industriali, muncitori necalificați, ucenici, precum și orice alt personal ;

b) Industriile forestiere, agricole și magazinele de orice fel din comunele urbane și din comunele rurale ;

c) Întreprinderile horticole și de grădinarie situate pe teritoriul urban sau în imediata lui apropiere ;

d) Proprietarii mașinilor agricole și patronii atelierelor anexe la exploatarea agricole ;

e) Asociațiile, fundațiile, societățile de orice fel, indiferent dacă urmăresc sau nu un scop lucrativ și dacă posedă sau nu personalitate juridică ;

f) Stabilimentele și așezămintele care au ca obiect tratarea sau internarea bolnavilor, a infirmilor, nevoiașilor și alienaților ;

g) Autoritățile și serviciile publice care utilizează salariați pentru lucrări în regie ;

h) Liberii profesioniști care întrebuințează salariați ;

i) Patronii meseriași și patronii comercianți ;

j) Meseriași care lucrează pe contul lor la domiciliul clienților singuri, sau ajutați de membrii familiei (lucrători independenți) ;

l) Meseriași care lucrează la domiciliul lor și execută lucrări din ordinul și pe seama altor persoane ;

m) Șoferii, birjarii, cărașii și toți acei care fac singuri cu vehiculele lor, transporturi plătite, exercitându-și activitatea în comunele urbane ;

n) Vanzătorii ambulanți, hamalii și comisionarii ;

o) Administrațiile abatoarelor, șantierelor, antrepozitelor, garilor, aeroporturilor, comisiile muncii din porturi, precum și toți acei care utilizează hamali, cărași, meseriași sau muncitori de orice categorie.

Art. 2. — În tablourile numerice prevăzute la art. 1 vor fi trecuți patronii și toate categoriile de personal, indiferent modul cum sunt retribuite (salariu, remiză, comision, procente, plata în natură, etc.), precum și acei care nu primesc niciun fel de retribuție.

De asemenea vor fi înscrise și acele persoane chiar dacă salariile lor sunt mai mari decât minimum cerut pentru încadrarea lor în asigurările sociale, precum și medicii, farmaciașii, inginerii, avocații și arhitecții aflați în serviciul întreprinderilor, ca și pensionarii Casei Generale de Pensuni sau ai altor case de pensuni, utilizați de întreprinderi.

Sunt exceptați dela aceste dispozițiuni :

a) Funcționarii publici supuși legii generale de pensuni și diurnității care ocupă funcții administrative în serviciul Statului, județelor și comunelor ;

b) Liberii profesioniști dacă nu sunt angajați în întreprinderi ;

c) Acționarii și membrii consiliilor de administrație ;

d) Personalul din serviciile casnice, în afară de meseriași ;

e) Muncitori agricoli.

Art. 3. — Patronii de întreprinderi din categoriile enumerate la art. 1 de mai sus, fără salariați, lucrătorii la domiciliu de orice categorie, precum și funcționarii particulari, lucrătorii calificați și necalificați lipsiți temporar de lucru, sunt obligați a se înscrie individual.

Art. 4. — Tablourile de personal vor cuprinde următoarele date :

1. Numele întreprinderii,

Vase de cositor

farfurii, castroane, căni — înflorate — cumpără Muzeul „Astrei”-Brașov. De asemenea și orice obiect vechiu din industria casnică brașovenească (scheană în deosebi).

106 ani de luptă românească are GAZETA TRANSILVANIEI

VĂ CADE PĂRUL?

Nu luați prea în ușor această cădere și nu priviți cu nepăsare cum se pierde zi cu zi o podoabă de preț!
Cu fiecare fir de păr, se duce puțin din viața și tinerețea D-v. Considerați această înșelătoare nu numai ca un sfat amical, dar și ca un avertisment pe care îl dăm tinerilor între 20 și 30 ani.

De aceea, dacă observați că părul D-v. își pierde strălucirea și frumusețea și e plin de mătreajă, dacă la pieptănând scoateți pieptenele plin de păr, să știți că părul D-v. este în primejdie și că vă amenință chelia urâtă, nesănătoasă și nevindecabilă.

Pentru lămuriri și sfaturi cereți chiar azi broșura No. 8 trimițând banul de mai jos, împreună cu lei 20.— în mărci poștale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N. Este o broșură extrem de interesantă, cuprinzând îndrumări pentru buna îngrijire a părului și multe sfaturi folositoare.

Laboratorul VOREL Piatra-N.

BON No. 12

pentru
broșura nr. 8

Acest bon se va tăia și trimite împreună cu 20 de lei în mărci poștale către
LABORATORUL VOREL PIATRA-N.

LUAȚI-VĂ ȘI DVS. PARTEA DE NOROC ACUM DE ANUL NOU!

**VĂ LAȚI LUAT LOZUL?
NU NESOCOTIȚI NOROCUL!**

LOTERIA DE STAT

TRAGEREA CLASEI I-a LA
30 ȘI 31 DECEMBRIE 1943

Totalul câștigurilor
A FOST MĂRIT CU
100.000.000

2. Sediul (localitatea, strada și numărul),

3. Obiectul de activitate,

4. Situația numerică a personalului pe categorii: administrativ superior, administrativ inferior, tehnic superior, tehnic inferior, lucrători calificați, lucrători industriali, muncitori necalificați, ucenici.

Din totalul salariilor, se va arăta câți sunt asigurați și câți nu intră în asigurarea obligatorie.

5. Situația lucrătorilor calificați și a lucrătorilor industriali, arătându-se pentru lucrătorii calificați numărul pe specialități (mecanici, strungari, lăcătuși, fierari, etc.), iar pentru lucrătorii industriali în afară de numărul și specialitatea lor, se vor arăta pe scurt operațiile principale pe care le îndeplinesc în executarea îndeletnicirii lor.

Tablourile se vor întocmi pe imprimatale tip, care se vor procura dela Oficiile de asigurări sociale, contra cost.

Art. 5. — Inscriserile individuale și depunerea tablourilor se vor face, subț luare de dovadă, la Oficiile publice de plasare din localitățile respective, iar acolo unde nu există oficii de plasare, la Oficiile de asigurări sociale în raza cărora se găsesc.

În comunele rurale unde nu există Oficii de asigurări, depunerea tablourilor și inscrierile individuale se vor face la notarii comunali.

Întreprinderile din comunele rurale care își au sediul sau reprezentanța în comunele urbane, vor depune tabloul la Oficiile de plasare sau asigurări sociale din comunele urbane respective; întreprinderile cu sucursale în diferite localități vor depune tablourile la oficiile de care depind sucursalele.

În Capitală, inscrierile individuale și depunerea tablourilor se vor face la Oficiul de plasare din str. Calomfirescu Nr. 8.

Termenul pentru depunerea tablourilor și inscrierilor individuale se fixează dela 20 Noemvrie până la 20 Decemvrie 1943.

Art. 6. — Acelor care nu se vor conforma dispozițiilor din prezenta decizie sau vor da date inexacte sau incomplete, li se vor aplica sancțiunile de lege.

Corpul Portărellor Tribunalului Brașov

Dosar Nr. 2617/1933

Publicațiune de licitație

Subsemnatul G. Bratu, portărel, aduc prin aceasta la cunoștință publică că în ziua de 22 Decemvrie 1943 orele 12 a. m. se vor vinde prin licitație publică judecată în Brașov str. Sf. Nicolae No. 2 a. averea mobilă a debito-

rului Vasile Fulga constând din 2 oglinzi, divan, credenț, masă, fotele, dulap, lampă și un covor, pentru încasarea creanței de 480 Lei și cheltuielii în sumă de lei 492 pentru despăgubirea creditorului Iosif Nistor.

Licitația se va ține cu bani gata. Brașov la 7 Dec. 1943.

Portărel principal
G. Bratu

Secretar
Indescifrabil

Cronica sportivă

**F. C. Rapid — A. C. F. R.
7—2 (3—1)**

Pe stadionul municipal, în fața unui numeros public, F. C. Rapid a demonstrat un joc de foot-ball la care A.C.F.R., întărit cu anumiți jucători dela alte grupări, nu putut rezista.

Publicul brașovean a avut de admirat pe un Bogdan care a dovedit că anii săi îl vor mai lăsa să joace foot-ball.

Punctele au fost marcate de: Asbiceanu 3, Dan Gavrilescu 1, Radu Florian 2 și Lungu 1 pentru F. C. Rapid, iar Apolzan, Găttănarlu, Zelenak și Spirea pentru A. C. F. R.

Arbitrul Belindu ar fi fost și mai bun dacă nu se lăsa influențat de arbitrii de tușe

Gh. Bucur

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Teodor Bivolaru, mare proprietar, Baci	Lei 1800
Dr. Petre Nedelescu, medic Vulcan	Lei 1000
Col. magistr. Vasile C. Chiru București	1000
D-na Elena Drimba, București	1000
Inginer Gheorghe Pană, Brăila	1000
Ing. Caius Popescu, Brașov	500
Col. Grigore Vasilian, Roman	500
Axente Constantin, București,	500

Redacționale

Cerem iertare cetitorilor noștri pentru articolul „Cu pașaportul prin țara noastră” anunțat în numărul trecut că va fi scris.

De scris l-am scrie noi, că n'ar fi mare casnă, numai că am dori să fie fără pașaport. Iar cum, deocamdată, zăpăditul acesta face parte dintr'o arhivă încă nelichidată, așteptăm să-l aruncăm, la bancrută, pe masa creditorilor.

Pe urmă vom scrie.

Cursuri gratuite de limba germană

Camera de Muncă Brașov, în dorința de a veni în ajutorul membrilor ei de toate categoriile, organizează, începând cu data de 1 Ianuarie 1944, în sala mare a Camerei un curs gratuit de limba germană.

Doritorii de a urma acest curs să-și depună la Camera de Muncă, Biroul No. 5, până cel mai târziu la data de 20 Decembrie 1943, cereri scrise care vor cuprinde pe lângă alte date următoarele: 1) întreprinderea la care face serviciul, 2) Funcția ce îndeplinește, 3) Dacă cunoaște limba germană și în ce măsură.

Durata cursurilor este de 3 luni.

Data începerii cursurilor și zilele când se vor ține se va anunța petiționarilor individual.

Valabilitatea cartelelor de carne

In cursul săptămânii dela 13 la 19 Decembrie vor fi valabile următoarele bonuri de carne:

Pentru populație: bonul Nr. 53, 54 și Nr. 1 și 2 diverse.

Pentru fabrici: bonul Nr. 1, 2, 3 și 4 din cartela B.

Fiecare bon este valabil pentru cantitatea de 250 grame.

Bonurile neconsumate se anulează, ne mai putând fi folosite în cursul săptămânii următoare.

Biblioteca „Astra” Brașov cumpără fie ani compleți, fie numeri răsleți din „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, apărută la Brașov între anii 1838—1865.

Cronica Războiului

Viitoarea ofensivă asupra Europei

de **Mardare Mateescu**

Front la Est, la Vest, la Sud

La întoarcerea sa dela Cairo, d-l Eden a avut la Gibraltar o întrevedere cu d-l Samuel Hoare, ambasadorul Mării Britanii în Spania. Se vede că această întrevedere a avut loc înainte ca d-l Roosevelt să fi vizitat Sicilia. Odată ajuns în Anglia d-l Eden a deschis dezbaterile Camerei Comunelor asupra războiului.

D-l Eden s'a referit la activitatea diplomatică din ultimile săptămâni, recitându-i că a fost prima dată când aliații au putut anunța că au terminat pregătirile operațiilor, care — după cum s'a anunțat în comunicat — „vor fi pornite dela Est, dela Vest și dela Sud”.

Cele 3 conferențe

Vorbitorul a caracterizat apoi pe fiecare dintre cele trei conferențe spunând: „Prima conferență — dela Cairo — a hotărât lupta până la sfârșit împotriva Japoniei, indiferent de jertfele sau timpul pe care această luptă le-ar cere. Conferența dela Teheran a început exact acolo unde rămăsese cea dela Moscova, ținută între miniștrii de externe. Un prim rezultat al conferenței dela Moscova a fost, după d-l Eden, scutirea războiului. Ministrul de externe britanic a mai adăugat că acea conferență a pus bazele colaborării viitoare, după ce se va termina războiul. După d-l Eden această reglementare a păcii a început. Primul pas a fost făcut la Moscova, pentru că apoi la Teheran să fie pus la punct în mod complet. Ca dovadă este consiliul aliat pentru Italia. Examinând conferența dela Cairo cu d-l Inonu, d-l Eden și a exprimat speranța că acele conversații vor pune temelia unei viitoare colaborări între Marea Britanie, Uniunea Sovietelor, Statele Unite și Turcia.

Jugoslavia și generalul Tito

Privitor la situația din Jugoslavia oratorul a confirmat că Marea Britanie sprijină din toate puterile mișcarea de sub conducerea generalului Tito, de acord cu guvernele american și sovietic. La cartierul lui Tito va conlucra o misiune britanică în frunte cu deputatul locotenent Fitzroy Maclean. Marea Britanie urmărește un fel asemănător în Grecia.

Guvernul Maresalului Tito, contestă pe de altă parte, prin noua constituție jugoslavă care conține 9 puncte — în mod oficial — guvernului jugoslav exilat, calitatea de reprezentant al intereselor jugoslave. Anglia și Statele Unite au recunoscut deci ca reprezentant al intereselor Jugoslaviei pe protejatul Moscovei. Intrucât se intenționează ca și în Grecia să ia ființă un alt guvern, Regele George al Greciei a protestat în același termen ca și Regele Petru.

România a fost amenințată

D-l Cordell Hull într'un discurs ținut la sfârșitul săptămânii trecut a amenințat România, Bulgaria și Ungaria. „In ce măsură aceste guverne s'au bazat pe măriștia Statelor Unite de a feri popoarele lor de urmările acestei acțiuni pripite. (D-l Cordell Hull a făcut aluzie la declarația de războiu de acum doi ani a celor trei țări). Este un fapt sigur — a continuat d-l Hull — că guvernele care dețineau puterea în aceste trei țări au continuat fără menajamente participarea lor la războiu împotriva Statelor Unite și au întărit cu oameni și material mașina de războiu germană. Aceste țări trebuie să fi priceput că vor participa cu siguranță la răspunderea ce va veni în urma prăbușirii, pe care aliații vor face să o sufere Germania”.

Președintele de Consiliu al Norvegiei d-l Quisling, a declarat cu prilejul unei manifestații, organizată de „Nasjonal Samling” — după cum comunică o telegramă din Oslo — că Europa este amenințată astăzi de plutocrații din spre Vest și de bolșevism din spre Est. Primejdia este cu atât mai mare — spune aceeași telegramă — cu cât aceste forțe străine de Europa au pus la cale împărțirea continentului între ele și de aceea toate popoarele europene trebuie să se lupte pentru apărarea lor.

Problema Dardanelor

a determinat pe deputatul turc, d-l Abidin Daver, să ia poziție într'un articol în ziarul „Cumhuriyet”. Autorul se ridică împotriva unei știri, după care Turcia s'ar fi obligat să pună baze la dispoziția aliaților și să permită transportarea materialului de războiu prin Dardanele. Autorul subliniază că deocamdată nu se știe ce s'a discutat la Cairo, dar în orice caz, problema trecerii prin Dardanele a fost reglementată la Montreux. În legătură cu aceasta, d-l Daver, reamintește cuvintele ministrului de externe, referitoare la faptul că Turcia nu și-a schimbat politica externă.

Hotărârile dela Teheran

Operațiunile militare au făcut subiectul unei transmisii la posturile de radio sovietice. Despre acest fapt agenția „Exchange Telegraph” spune: „Noi și marii noștri aliați suntem ferm hotărâți să începem imediat ce va fi cu putință mari operațiuni terestre și de debarcare. Deoarece numeroase trupe germane sunt ținute pe frontul de răsărit, reușita acestor operațiuni ale aliaților noștri este asigurată. Am căzut cu totul de acord asupra operațiunilor terestre și navale”.

Referitor la aceeași declarație, corespondentul diplomatic al agenției D. N. R., o caracterizează drept o dovadă că Rusia Sovietică nu se mai simte în măsură să suporte pe viitor singură povara războiului. El scrie: „Nimic nu constă în acest moment mai bine și într'un mod mai persuasiv ansamblul situației războiului european decât această declarație a agenției „Tass”, în care nu este nicio dificultate de a citi printre rânduri mărturisirea că Uniunea Sovietică nu mai poate înfrânge singură puterea militară germană în răsărit”.

Clauzele acordului încheiat între d-nii Molotov și Benes

sunt transmise din Stockholm. În protocolul acordului se spune la început că cele două părți au încheiat un „pact de amiciție durabilă, de ajutor reciproc și de colaborare după semnarea păcii”.

Părțile contractante se angajează la „sprijin reciproc și ajutor militar împotriva Germaniei agresive sau împotriva vreunui stat aliat cu ea, ca și la o deplină încredere mutuală și la un ajutor economic în cea mai mare măsură după semnarea păcii”.

Nici unul din parteneri nu are dreptul să încheie alianță sau să adere la o coaliție îndreptată împotriva celuilalt. Acordul intră în vigoare imediat. Ratificarea va avea loc „în curând” la Moscova. El este prevăzut pentru o durată de 20 de ani și va fi prelungit în mod automat cu încă 5 ani, exceptând cazul când una dintre părțile contractante ar denunța tratatul în scris cu 12 luni mai înainte.

Cercurile poloneze din Londra au declarat că dacă Moscova va respecta aceleași clauze asupra Poloniei asemă-

nătoare celor ale Cehoslovaciei, guvernul polonez ar fi gata să semneze pactul în 24 de ore.

Mersul războiului

La Cerkasi și Nevel

Operațiunile militare de pe frontul de răsărit se caracterizează prin desprinderile strategice germane. Așa se explică evacuarea localității Cerkasi și ofensivele locale sovietice. La sud de Nevel armata roșie a creat un centru de greutate. Câteva unități au reușit să pătrundă în rândurile germane. Contra-atacurile au reușit să taie drumul de întoarcere al bolșevicilor, iar frontul a fost restabilit după distrugerea completă a forțelor sovietice. În cercurile militare germane se crede că atacul dela Nevel a fost începutul ofensivei de iarnă a sovieticilor. Aceasta intrucât în acel sector trupele atacatoare erau compuse din șase divizii de infanterie și două corpuri de tancuri. În aceleași cercuri se așteaptă o ofensivă care să se întindă dela Lenin-grad până la Nevel.

In sectorul Kiev

După bilanțul de până acum al pierderilor suferite de sovietici în cursul săptămânii trecute, în sectorul de la Vest de Kiev, totalul pierderilor se ridică la: 11.000 de morți; peste 4.000 de prizonieri; aproape 1.000 de tunuri, 250 de tancuri și un număr mare de material de războiu.

Victoria dela Kerci

Comunicatul de la cartierul general al Fuehrerului se ocupă în mod special de succesul pe care l-au avut trupele române de sub comanda generalului Corneliu Teodorini în lichidarea capului de pod sovietic de la Kerci. Cu acest prilej se aduc elogiile generalului Teodorini și vitejilor săi ostași. Se amintește de asemenea că generalul Teodorini a reușit să nimicească altă dată pe bolșevicii debarcați la Feodosia, armata sovietică din peninsula Kerci în primăvara anului 1942, susținând apoi grele lupte de munte în Caucazul occidental, din Martie 1942 până în vara anului 1943.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual **Lei 400**
Autorități și Societăți **Lei 800**
Membrii „Astrii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord **Lei 200**